

komitenta, jde za daných okolností na vrub žalované; žalobce tím dotčen není, on mohl beze všeho (byť snad teprve po 14. únoru 1919 jakožto dni výplaty) žádati, aby mu žalovaná jakožto přímá kontrahentka vyplatila po případě k dobru připsala kupní cenu akcií a to v tuzemsku, ježto plněním závazku žalované jest dle čl. 324 odstavec druhý obch. zák. Brno; žalovaná pak nebyla oprávněna převésti o své újmě výtěžek ten žalobci na řádném kontě k dobru již připsaný dodatečně na zvláštní konto německo-rakouské a později na konto rakousko-uherských korun (bankovek nepokolkovaných). Tím však prokázána již oprávněnost žalobní žádosti a nelze tvrditi, že soudové nižší, vyhověvše žalobě, mylně posoudili věc po stránce právní (§ 503 čís. 4 c. ř. s.).

Čís. 803.

Příjemce poštovní poukázky, jemuž vyplacena poštou bankovka padělaná, má přímý náhradní nárok proti poštovní správě. Reklamační řízení nemusí zde předcházeti soudnímu uplatňování nároku.

(Rozh. ze dne 7. prosince 1920, Rv II 256/20).

Poštovní úřad vyplatil příjemci poštovní poukázky peněz v bankovkách, jež byly po té pozastaveny jako padělky. Příjemce domáhal se na poštovním eráru žalobou náhrady škody, proti níž žalovaný vznesl námitku nedostatku aktivní legitimace. Procesní soud první stolice žalobu zamítl. Důvody: § 24 poštovního zákona ze dne 5. listopadu 1837 čís. 240 sb. z. s. stanovil, že zařízení jednotlivých poštovních ústavů, úprava řízení, jehož dlužno v nich šetřiti, vymezení práv a závazků těch, kdož poštovních ústavů používají, jest zústaveno zvláštním nařízením (reglementům). Na základě zmíněného předpisu byl pak vydán řád ze dne 23. září 1916 čís. 317 ř. zák. Kdo pošty používá, podrobuje se předpisům poštovního řádu, jež vstoupily na místo dispositivních předpisů občanského zákonníka. Tím, že vyplacen byl peněz poštovní poukázkou (§ 1 pošt. řádu), jest založen právní poměr, jenž jest upraven poštovním řádem. I působení tohoto právního poměru na třetí osoby, jež nejsou bezprostředními smluvníky, dlužno výlučně posuzovati dle předpisů poštovního řádu. V tomto směru stanoví pak pro poštovní poukázkový styk § 213 e) pošt. řádu, že pošta ručí za vyplacený peněz a § 217 čís. 2 pošt. řádu, že oprávněn k nárokům z toho vznikajícím jest odesílatel. Příjemci však neručí pošta dle poštovního řádu. Pošta ovšem nevyplatí příjemci tytéž mince (bankovky), jež složil odesílatel, nýbrž své vlastní mince (bankovky). Tím však není dotčena její povinnost, by »předala« příjemci peněz v téže výši, jak jí jej byl vyplatil odesílatel. Vyplatila-li však peněz příjemci z části v padělaných bankovkách, nesplnila svého závazku vůči odesílateli. Z toho vzniká však její ručební povinnost pouze vůči odesílateli, nikoliv vůči příjemci, jenž tudíž není oprávněn domáhati se na eráru žalobou svých náhradních nároků. Odepírá-li pošta v řízení poukázkovém příjemci, převzítí pokud se týče vyměnění peněžní jednotky, jež byly uznány padělanými, jest věcí příjemce, by žádal od odesílatele, opíraje se o jich vzájemný poměr, doplatek schodku, jenž mu výplatou nepra-

vých bankovek vznikl; za újmu, jež mu takto vznikla, bude se pak odesílatel hojiti postihem na poštovním eráru. O d v o l a c í s o u d žalobě vyhověl, uznav aktivní legitimaci žalobcovu.

D o v o l a c í s o u d nevyhověl dovolání.

D ů v o d y:

Marně dovolává se žalovaný poštovní erár dovolacího důvodu § 503 č. 4 c. ř. s. Dle čl. 421 obch. zák. platí pro poštovní dopravu s výhradou zvláštních poštovních předpisův ustanovení zákona obchodního a, kde by s těmito nebylo lze vystačiti, ustanovení všeobecného občanského zákona (čl. 1 obch. zák.). Pro právní konstrukci poměru, jež zasláním peněz poštovní poukázkou vzniká meziúčastněnými právními subjekty (odesílatel, pošta a příjemce), neposkytují spolehlivé opory ani zvláštní předpisy poštovní, ani ustanovení zákona obchodního. Nutno proto, jakž ostatně činí i strana žalovaná, sáhnouti k podpůrnému zdroji ustanovení všeobecného občanského zákoníka. Ve světle těchto ustanovení nemůže aktivní legitimace žalující firmy k žalobě, o kterou se jedná, býti pochybnou. V tom směru rozhodny jsou tyto úvahy: Pravdu má žalovaný poštovní erár v tom, že zasláním peněz na poštovní poukázku vzniká mezi odesílatel a poštou poměr zmocnitelský. Nepovšimnutým však nechává obsah tohoto zmocnění. Splacením peněz na poštovní poukázku zmocňuje odesílatel poštovní správu, by na jeho účet splacený peníz příjemci vyplatila, zároveň však zmocňuje příjemce, by peníz ten na odesílatelův účet od poštovní správy převzal. Tímto obsahem nabývá zmocnitelský poměr zvláštního právního rázu, stává se zvláštní odrůdou zmocnitelské smlouvy, již zákon nazývá poukazem a podrobuje v §§ 1400 a násl. obč. zák. zvláštní úpravě. Těchto zvláštních ustanovení jednak lze použiti jen potud, pokud nejsou modifikovány zvláštními předpisy poštovními, jednak nutno v první řadě užití těchto ustanovení a nikoli všeobecných předpisův o smlouvě zmocnitelské. O nároku příjemce proti poštovní správě, vyvozeném ze skutečnosti, že příjemce, jež vykviitoval celý poukázaný peníz, v pravdě vykviitovaného peníze vůbec anebo zcela neobdržel, poštovní řád se vůbec nezmiňuje. Dochází proto na ustanovení §§ 1400 a násl. obč. zák. Dle § 1400 obč. zák. nabývá asigntář proti asigntáři přímého nároku na poukázaný peníz, jakmile došlo asigntáře prohlášení asigntá, že poukaz přijímá. To stane se při poštovní poukázce tím, že byla příjemci doručena. Tím okamžikem počínajíc nemá žádost odesílatele, by mu peníze byly vráceny, na jinou adresu zaslány nebo telegraficky přikázány (§ 105, 1 c) poštovního řádu), žádného účinku (§ 105, 5, poštovního řádu). Přijavši poštovní poukázku, nabyla tudíž žalující firma proti poštovní správě přímého nároku na výplatu poukázaného obnosu a to v zákonné měně místa výplaty (§ 905 obč. zák.). Pokud tedy vyplaceny byly žalující firmě dvě 100 K bankovky, jež opatřeny byly kolky padělanými a nebyly proto zákonným platidlem, nedostála poštovní správa svému závazku a musela k jeho splnění býti odsouzena.

Čís. 804.

I společnost s r. obm. může přijati tichého společníka.

(Rozh. ze dne 7. prosince 1920, Rv II 259/20.)